

Budai Főár

A B. Zs. H. Budai Körzetének Havi Lapja * 2023. november * 5784. Hesusán-Kiszléu * XXV. évfolyam 8. szám

Sálom

Dr. Verő Tamás:
Sálom
1. oldal

Imaidők és Jahrzeitok
2. oldal

Háztáji Hírek
3. oldal

Dr. Verő Tamás:
„Csak őrizkedjél...”
3-4. oldal

Heksch Lászlóné:
Egy 100 éves Holokauszt túlélő
viszsaemlékezései
4-6. oldal

Burián Orsolya:
Átadták a megtisztított...
6. oldal

Országos vetélkedő
7. oldal

Porosz Péter:
Az önvédelem joga - ismét
7-8. oldal

Sherer Anett (ford.):
„Üldözd őket és tüntesd el
őket az ég alól...”
9-10. oldal

Példátla összefogás Izraelért
A Micve Klub programajánlója
11. oldal

A Micve Klub novemberi
programja
12. oldal

Kedves, Izraelben élő barátommal beszéltem telefonon, évtizedek óta kibucban lakik, tanár. Napjai úgy telnek, hogy egyik tanítványa temetéséről megy a másikkra. Nincsenek szavak. Sokan veszítették életüket Izraelben, és mi sem értjük, hogy mi történt, nem lehet felfogni ezt a vérengzést, ekkora méretű gyűlöletet. Közösségünkben sokaknak lakik Izraelben hozzátartozója, rokona, barátja. Aggódunk, velük érzünk, szorítunk értük. Értük, és egész Izraelért. Egész népünk ellen tört ki a háború, és teljesen elfogadhatatlan támadás történik. Erősnek kell lennünk, és amit tudunk, azt meg kell tennünk. Imádkozás, összefogás, szolidaritás. Mi is kitartunk, ahogy a zsidó nép kitart, ahogy Izrael gyermekei kitartanak.

Ám Iszráél Háj, Izrael népe él! Hátikvát énekeltük az iskolában, a himnuszt, a remény dalát. Kérdések özöne érkezett felnőttektől, diákoktól. Nincsenek válaszok, de most nem is a válaszkérés az első. Fontos, hogy mindenki érezze, hogy itt vagyunk egymásnak, hogy itt vagyunk a kint harcolóknak, mert most mindenki, aki kint él, harcol. Mi is harcolunk. Az Örökkévaló is ezt várja el Tőlünk. Mindenki a maga szintjén, a saját erején, energiáján tegyen meg mindent, ami tud, amit kell. Nem szabad lankadnunk, egymásból kell erőt merítenünk. Egy-egy telefonhívás, érdeklődés sokat segíthet, egy-egy kicsiny tett csodákra képes, és minden kis dolog hatalmasra nő, és újra és újra kapaszkodót ad. Nekünk félnünk kell? Kicsit igen, de inkább Őket

kell féltünk. Az aggodás teljesen érthető, és nincs gond vele, ha mi is néha reménytelennek látjuk a jövőt, de ekkor kell egymásra gondolnunk, egymásba kapaszkodnunk! Mert itt vagyunk egymásnak, a galuti zsidóság, a magyar zsidóság meg kell mutatassa, hogy felfelé tudja tenni - a széthúzással érzékelhető saját hatalmukért harcoló - erőfitogtatást, és össze kell fogjon, ugyanúgy, ahogy Izrael népe és serege összefog.

Az összefogásból máris látni az erőt, az egymás iránt érzett aggodást, odafigyelést. A kicsiny tettek, amelyek összeadódva, hatalmas dolgokra képesek, csodákat mutatnak, és nem hagyják, hogy bárki is a zsidó nép tagjai közül azt érezze, hogy el van feledve. Szembe kell néznünk azzal, hogy mi történt, de nem szabad, hogy eluralkodjon rajtunk a kétségbeesés, a hírfolyamokba való beszorulás, előre kell néznünk, és folytatnunk kell az életet! Figyeljük a környezetünket, egymást, családjunkat, a zsidó közösség tagjait, a népünket! Együtt vagyunk, összefogással minden sikerülni fog!

Az izraeli rokonaink, barátaink mindnyájan azt kérik, imádkozzunk értük! Tegyük ezt meg nap, mint nap! **SÁLOM! SÁLOM! SÁLOM!**

*Dr. Verő Tamás
főrabbi*

☆ Imaidők ☆

2023. év novemberi imarendje - 5784. Hesván - Kiszlév

November	03. 18.00	péntek	Kabalat sabat, szombat fogadása, kiddus (gyertyagyújtás: 16.06)	Hesván	19.
	04. 10.00	szombat	Ünnepi ima - VÁJÉRÁ (Hávdálá: 17.10)		20.
	06. 07.02	hétfő	Sahrit - Reggeli ima		22.
	09. 07.02	csütörtök	Sahrit - Reggeli ima		25.
	10. 18.00	péntek	Kabalat sabat, szombat fogadása, kiddus (gyertyagyújtás: 15.56)		26.
	11. 10.00	szombat	Ünnepi ima - HÁJÉ SZÁRÁ (Hávdálá: 17.01)		27.
	13. 07.02	hétfő	Sahrit - Reggeli ima		29.
	16. 07.02	csütörtök	Sahrit - Reggeli ima	Kiszlév	03.
	17. 18.00	péntek	Kabalat sabat, szombat fogadása, kiddus (gyertyagyújtás: 15.48)		04.
	18. 10.00	szombat	Ünnepi ima - TOLDOT (Hávdálá: 16.54)		05.
	20. 07.02	hétfő	Sahrit - Reggeli ima		07.
	23. 07.02	csütörtök	Sahrit - Reggeli ima		10.
	24. 18.00	péntek	Kabalat sabat, szombat fogadása, kiddus (gyertyagyújtás: 15.41)		11.
	25. 10.00	szombat	Ünnepi ima - VÁJECÉ (Hávdálá: 16.49)		12.
	27. 07.02	hétfő	Sahrit - Reggeli ima		14.
	30. 07.02	csütörtök	Sahrit - Reggeli ima		17.
December	01. 18.00	péntek	Kabalat sabat, szombat fogadása, kiddus (gyertyagyújtás: 15.37)		18.
	02. 10.00	szombat	Ünnepi ima - VÁJISLÁH (Hávdálá: 16.46)		19.

Jahrzeitok

A Jahrzeit-Táblán szereplő elhunytak nevei az 5784. év Hesván-Kiszlév (november) havában

Balázs Péter	November 06.	Kovács István	November 28.
Békési Imre	November 06.	Landau László	November 09.
Deutsch Lajos	November 03.	Maier László	November 27.
Dr. Bruszt Pál	November 14.	Székely András	November 06.
Féniász László	November 07.	Tolnai Jenő	November 18.
Ganz Eszter	November 08.	Tolnai Jenőné	November 09.
Gráf Tiborné	November 09.	Widder Sándor	November 04.

Kirándulás Vácra

A Frankel Közösség kiránduló csoportja november 22-én szerdán Vácra kirándul. Vonattal utazunk, megtekintjük a zsinagógát, ahol előadást hallgatunk a váci zsidóságról. A Püspöki Palotát idegenvezetéssel járjuk be. Húsmentes ebédet fogyasztunk el egy hangulatos étteremben (menüválasztékkal). Ebéd után a Trágor Ignác Múzeumot tekintjük meg idegenvezetővel, majd sétálunk a Főtéren. Késő délután vonattal térünk vissza Budapestre.

Részvételi díj: induláskor a helyszínen készpénzben fizetendő, 5.900 Ft/fő, ami tartalmazza az ebéd, a belépők és az idegenvezetések költségeit. Nem tartalmazza a vonatjegy árát (akinek kell jegy), és biztosítást sem.

Jelentkezni a frankelkozosseg@gmail.com címen kell.

Az indulás helyét és időpontját, valamint a menüválasztékot a jelentkezőkkel e-mailben közöljük.

Mindenkit szeretettel várunk!

Heksch Éva és Imre

Felhívás

Mivel egyszerre 360 ezer tartalékost hívtak be az izraeli hadseregbe, így némi hiány alakult ki főként védelmi és elsősegély felszerelésből. Egy Izraelben tartalékos szolgálatot teljesítő magyar fiatal ezért a hazai zsidó közösséghez fordult, és támogatásukat kérte, hogy meg tudják vásárolni a hi-

Háztáji Hírek

ányzó eszközöket. A gyűjtést a Kidma Magyarország Közhasznú Egyesület szervezi, a bejövő összegből ők vásárolják meg a kért felszerelést, és juttatják el a katonáknak Izraelbe. Facebook-bejegyzésük szerint 2023. október 15. reggelig 1 428 718 Ft érkezett a szervezet bankszámlájára 48 egyéni adományozótól.

Mint írják, önkénteseket is keresnek, „mert ezer apró feladat van”. Arra kéri a közösség tagjait, hogy adományokkal segítsék a támogató munkát.

A támogatást az alábbi bankszámlaszámra kérik küldeni:

Kidma Magyarország Közhasznú Egye-

sület

10201006-50218343

Kirándultunk a Naplás-tónál

Kissé borongós, ködös időben indultunk első sétánkra a Frankel Közösség kiránduló csoportjával. Ám mire a tóhoz értünk, még a nap is kisütött. Csodás őszi napsütésben sétáltuk körbe a tavat. Közben jókat beszélgettünk, nevetgélünk. A körséta után jött a kirándulás az erdőn át a kilátóig. Kissé lihegve, de többen is megmásztuk a 138 (?) lépcsőt, hogy fentről megnézzük a környéket. Azután már csak annyi maradt hátra, hogy a maradék szendvicseket, alma cikkeket megegyünk, és induljunk vissza a városba. Külön dicséret a társaságnak, hogy gyorsított tempóban haladhattunk, és sikerült elérni a buszt. Úgy tűnik, mindenkit vonzott az otthon és az ebéd! Köszönjük, hogy velünk voltatok, várunk mindenkit legközelebbi kirándulásunkra is.

Kirándulók a Naplás-tónál

„Csak őrizkedjél és őrizd nagyon a te lelkedet”

Jom kipur 5784/2023

Miben különbözik ez a nap a többitől? - hangzik el az ikonikus kérdés az egyik legjelentősebb ünnepünk estéjén, széder este, majd rögtön meg is válaszoljuk a kérdést: ezen az estén mást és máshogyan eszünk.

Így emlékezünk a múlt eseményeire, ízekkel, ételekkel, melyeket rituális módon fogyasztunk el. Mert az ízek bizonyítottan jobban konzerválják az emlékeket, mint bármi más. Az ízlelésünk össze van kötve az agyunk azon részével, amely az érzel-

mek és illatok tárolásáért felelős. Ízeket kötünk emberekhez, helyekhez, eseményekhez, életünk egyes időszakaihoz. Egy íz hasonlóan tud felidézni bennünk egy emléket, mint egy fénykép. Az étel összeköti az embereket, közösséget formál. Ugyanakkor a vallásos zsidóság falakat is épít belőle maga köré. A rengeteg köserségi előírás megakadályozza az asszimilációt. Akivel nem ülsz le egy asztalhoz étkezni, azzal nagy valószínűséggel barátkozni és házasodni sem fogsz.

Ma este Jom kipurt ünnepeljük. Abban különbözik ez az ünnep a többitől, hogy nem ízeken keresztül emlékezünk a történelmi régmúlt eseményeikre. Ma étel nélkül is jönnek az emlékek, a személyes jó, és rossz emlékek. Vannak többen, akiknek bevillan, hogyan telt a Jom kipur 50 évvel ezelőtt, amikor a szent napon, az imák elmondása közben támadás érte Izraelt. Ezen a napon nem oktatjuk gyerekeinket, nem

magyarázunk nekik. Ma példát szeretnénk mutatni azzal, hogy némán magunkba fordulunk. Ma nem csak úgy kell éreznie magát mindenkinek, mintha ő is ott lett volna... hiszen ott is volt, és most is ott van, lélekben. Ma önmagunkra figyelünk. Ma nem az áll imáink fókuszában, hogy mit szeretnénk kérni az Örökkévalótól, hanem arra keressük a választ, mit is vár el tőlünk. Mit adhatunk mi, önmagunkból.

Napjainkban nagyon divatos téma önmagunkkal foglalkozni. Könyvek, oktató videók, előadások, tréningek ezrei foglalkoznak azzal, hogy segítsenek megismerni az embereknek önmagukat. De, vajon az Örökkévaló értékeli-e azt a törekvésünket, hogy megértsük önmagunkat? Amikor ma, Jom kipur estéjén, számot vetünk az Örökkévaló felé az elmúlt évünk tetteiről, számvetést tartunk arról, hogy mi jót és mi rosszat tettünk, mit bántunk meg, és miért kell bocsánatot kérnünk, vajon akkor megem-

lítjük-e, hogy közelebb kerültünk önmagunkhoz? Hogy mennyit törődünk önmagunkkal?

Így első ránézésre nyilvánvaló a válasz: nem! Hisz meglehetősen önző, kissé narcisztikus tevékenységnek tűnik az önmagunkkal való foglalkozás. Számtalanszor hangzik el az önségítő tartalmakban, hogy szeressük önmagunkat, mert akkor majd minden jobbra fordul. A zsidóság ezt másképp gondolja. Nekünk az van megírva, hogy az Örökkévalót kell szeretnünk tiszta szívünkkel és lelkünkkel, ahogy azt a *Smá* imádság szavaival elmondjuk nap, mint nap: „*Veáhávtá et Adonáj Elohehá, bekol levávhá uvekol náfsehá uvekol meodehá*” - „*Szeresd az Örökkévalót egész szíveddel, egész lelkeddel és minden képességeddel*”. Amikor önmagunkról van szó, a Tóra nem az „*áhává*”, szeretet ígét használja, hanem a „*somer*” szót, egymás után kétszer is, melynek jelentése: őrzés, vigyázás, felügyelés. „*Rák hisámér lehá usmor náfsehá meod pen tiskáh*”, vagyis „*Csak őrizkedjél és őrizd nagyon a te lelkedet*”. (Mózes 5. 4:9).

Bizonyára sokak számára ismerős *Edith Eva Eger* neve, aki 17 évesen túlélte *Auschwitzot*, és még ma is, 96 évesen, emberek millióinak segít erősödni lélekben,

megtalálni belső erejüket és egyensúlyukat. *Edith* gyakran hangsúlyozza tanításában, hogy a legnagyobb börtön nem az, amit az emberek építenek, hanem az, amit mi építünk magunk köré: a lelki korlátok. Mint holokauszt túlélő, nem azért bocsátott meg az ellene elkövetett borzalmakért, hogy felmentse az elkövetőket a bűneik alól. Azért volt szüksége a megbocsátásra, mert csak így volt képes kiszabadulni nemcsak testileg, de lelkileg is, a poklok börtönéből. Elismeri, hogy a megbocsátás egy nagyon lassú és nehéz, ugyanakkor tanulható folyamat, ezért könyvet írt róla és tanfolyamokon tanítja pszichológusként, saját tapasztalataira támaszkodva. Hirdeti, hogy a megbocsátás egy ajándék, saját magunknak. Egy eszköz, hogy gyógyítsuk a lelkünket. Magunk miatt kell megtennünk, és nem azért, hogy mások jobban érezzék magukat. A lelkünket fogva tartó érzelmi állapotok, mint a félelem, a gyász, a düh, a titkolózás, a stressz, a bűntudat, a szégyen vagy a hárítás - mind olyan teher, melyek rabul ejtik gondolatainkat. Pedig a múlt béklyóitól való szabadulás elengedhetetlen.

„*Rák hisámér lehá usmor náfsehá meod pen tiskáh. „Csak őrizkedjél és őrizd nagyon a te lelkedet.” Az üzenet egyértelmű. Ha vigyázunk a testi és lelki egészségünk-*

re, csak akkor tudjuk a *micvákat* teljesíteni, akkor tudunk részt venni a *tikun olám*, a világ jobbá tételének törekvésében, akkor tudjuk átadni a következő generációnak a zsidó értékeket és hagyományokat. Azt, hogy kinek mit jelent az önmaga testi és lelki egészségének őrzése, mindenki maga döntheti el. De a magunkra fordított idő ne álljon meg ott, hogy nekünk jobb lett. Ne legyen soha csak öncélú, ez csak az első állomás. Kamatoztassuk önmagunk fejlődését családunk, közösségünk, környezetünk vagy rázoruló irányába. *Edith Eger* sem állt meg ott, hogy megtanult megbocsátani és továbblépni az életében. A folyamatot, ami állítása szerint a mai napig tart, megosztja a világgal, munkájával nagyban hozzájárul a poszttraumás szindróma kutatásához és kezeléséhez.

A következő 24 órában nézzünk farkasszemet nemcsak elkövetett bűneinkkel, de béklyóinkkal és gyengeségeinkkel is. Gondoljuk át, életünk mely területén kell változtatnunk ahhoz, hogy jobb emberként álljunk ugyanítt jövőre. Ehhez kérem most az Örökkévaló áldását.

Dr. Verő Tamás
főrabbi

(A beszéd *Kol Nidrékor* hangzott el a *Franckel Leó úti zsinagógában*.)

Egy 100 éves Holocaust túlélő visszaemlékezései

Kiss József, a nagy magyar zsidó költő írta: „*Hétszer tíz év egy emberélet - félig elaluszod, félig elfecsérléd*”. Én a 100 évemmel cáfoltam meg ezt a szép, híres idézetet. Bár tudom, hogy az emberélet kitolódott, de úgy érzem, hogy hosszú életemmel egy hivatást teljesítek azzal, hogy szép nagy családban igyekszem a zsidó hagyományokat megtartani és tovább vinni.

1923. július 26-án születtem. Jó polgári zsidó családból származom. Szüleimmel és öt évvel fiatalabb testvéremmel a *Király* utca 89-ben laktunk. Apukám bornagykereskedő volt. Rendszeresen járt vidékre, ahonnan hozta a szép libákat, ami a kóser háztartásunk alapját képezte. Minden péntek este Anyukám gyertyát gyújtott, amit én is a mai napig szigorúan betartok. Apukám megállított minket és elfogyasztottuk a minden péntek esti libaaprólékot valami mártással és barchesszal. A szombati ebéd mindig sült libacomb volt sólettel, amin egy töltött libanyak díszelgett. *Peszachkor* a pincéből egy nagy ládát cipelték fel, melyben egy évig pihentek a húsvéti edények, nyolc napig csak azt használtuk. A konyhakredencben két fiók volt, egy tejes meg egy húsos. A

nagymamám volt a legvallásosabb a családban. Szigorúan felügyelte, hogy betartjuk-e az előírásokat. Tizenkét gyermeket hozott a világra. Méltó halála volt: 1941-ben, 86 éves korában megfonta az ünnepi kalácsot, meggyújtotta a péntek esti gyertyákat és lefeküdt. Békésen elaludt örökre. Epp úgy méltón halt meg 1944 nyarán a lánya és az orvos veje, aki a gettóba vonulás helyett halálos injekciót adott be feleségének, majd sajátmagának. Most az egykori lakásukban a kecskeméti hitközség működik.

A *Wesselényi* utcai zsidó iskolába jártam elemibe. Ott tanultam meg a héber imarendet és liturgiát. Mai napig is az ott tanult dallamokon mondom magamban az imákat, melyeket most majd minden zsinagógában más dallamon imádkoznak. Csekély héber tudásomat is ott szereztem.

Középiskolát a „*Dr. Bajusz Györgyné és tanár társai*” magán gimnáziumában végeztem, ahol engedélyezték, hogy szombaton ne kelljen írnom, rajzolnom (ezt a mai napig betartom) és megtarthassam az ünnepeket. Minden vallást óraadó hittantanár tanított. A tanuló vallása az indexeken a név

mellett fel volt tüntetve. Itt kell külön tisztelettel megemlékeznem a katolikus hittan tanárnőről, *Bernovits Vilmárról*, aki később *Salkaházy Sára* segítőjeként több ezer zsidót mentett meg. Őket egy feljelentés során a *Dunába* lőtték.

Nagyon szerettem ebbe az iskolába járni. Humánus, szeretetteljes hangulat uralkodott. A tanárok közt voltak zsidók, nem zsidók. 1940/41-es tanévben zsidó tanár már nem taníthatott, úgyhogy az érettségirészben idegen, részben az iskola keresztény tanárai előtt kellett tennem. Az érettségi biztosa egy apácarend főnöknője volt. Büszke voltam, hogy így is kitűnő érettségit szereztem. Az iskolában a nyolc évig mellettem ülő padtársam 80 évig a legjobb barátom volt. A *Fiúárvaházba* jártunk zsinagógába. Testvéremnek ott volt a *bar micvója*.

Persze nem számított a kitűnő érettségi. *Numerus nullus* volt. Nem tanulhattam tovább. 18 éves voltam, 1941-et írtunk. Szív-ből sajnáltuk, amit a lengyel és más országbeli zsidókról hallottunk, sajnáltuk a munkaszolgálatosokat. El sem tudtuk képzelni, hogy ezek velünk is megtörténhetnek.

Struccpolitikát folytattunk, főleg a fiatalok. Sokat olvastam, jártam színházba, moziba, zsúrokra. 1943 nyarán még *Balatonszár-szón* nyaraltunk.

A nyarakat Balatonszár-szón töltöttük kisgyerekkoromtól. Később jó, főleg zsidó fiatalokból álló társaság gyűlt össze. Ott ismertem meg 14 éves koromban a férjemet. Ő 16 éves volt. Barátságunk nem csak nyári volt. Télen is rendszeresen találkoztunk, minden problémánkat megbeszéltük, tanultunk együtt és szórakozni is együtt jártunk. A *Rákóczi* úton az éjjel-nappali *Közért* mellett volt divatáru üzletük. Egyetlen gyerek volt.

Egyre sűrűsödtek a felhők felettünk, az antiszemitizmusnak nem volt határa. Az újságok hemzsegték a zsidók gyalázásától. Szaporodtak a zsidó ellenes törvények. Már mindent be kellett szolgáltatni. Meghatározott időben járhattunk az utcákon. Éltél szűkösen, jegyre vásárolhattunk. Közben légiriadók, bombák hullottak, romboltak.

De a borzalom 1944. március 19-én következett be. Vasárnap volt. Emlékszem szüleim kétségbeesett arcára és a bőröndökre, melyekbe sürgősen dobálták be az értékeinket, a kelengyémet, hogy keresztény jó barátainkhoz juttassák megőrzés végett. Apukámnak borvásárlás során sok jó barátja (komája) volt, úgyhogy az értékek elhelyezése nem okozott gondot. Semmit nem kaptam senkitől vissza.

Ettől a naptól már terjedtek a hírek, álhírek. Áprilisban fel kellett varrni a sárga csillagot. Mikor először kimentem az utcára, megalázva, lehajtott fejjel mentem. Később kénytelen voltam megszokni. Aztán elterjedt a híre, hogy azt a lányt, aki nem dolgozik, német bordélyba viszik. Kétségbeesve kerestem olyan állást, ahol zsidókat vesznek fel. Az *Országos Ruházati Intézet* hadiüzem varrónőket keresett. Beálltam az álláskeresők hosszú sorába. Arra a csekélységre nem gondoltam, hogy nem tudok varrni, csak arra, hogy az életemet meg kell menteni. Mindig hittem és bíztam az Örökkévaló segítségében és most is segített. Próbádarabnak egy katonai zubbonyt kellett volna felgombozni, de a tű rögtön véresre szúrta az ujjamat, én meg sírtam. Az ölemből egyszer csak eltűnt a félkész zubbony, helyette ott volt egy tökéletesen elkészített darab. A hadiüzemben munkaszolgálatos szabók voltak, akik segítettek rajtam és naponta megcsinálták a normámat. Szerencsére nem tartott sokáig ez a munka, mert adminisztrációs munkaerő is kellett, amire örömmel jelentkeztem. Anyukámat is behoztam az üzembe. Októberig hazajárhattunk. Akkor azonban egy közeli házban körletet alakítottak ki. Onnan már nem me-

hettünk ki. Reggel a gyárba is katona kísért. Apukám munkaszolgálatosként a mentők-nél volt sofőr. 16 éves testvérem a lakásunkban maradt. Mikor a nyilasok a házból összeszedték a zsidókat, az *Endrédi* nevű házmaster szölt nekik, hogy a negyedik emeleten van még egy zsidó gyerek.

Heksch Lászlóné

Novemberben az a hír támadt, hogy a lányokat összeszedik és katonai bordélyokba viszik. Aki csak tudott, távházasságot, vagy névházasságot kötött. Írtam a későbbi férjemnek, akivel akkor már évek óta együtt jártam, hogy legyen szíves névházasságot kötni velem. Azonnal válaszolt, hogy kér szabadságot, de nem csak névházassághoz. A szabadságot nem kapta meg. 1945 októberében házassodtunk össze. November 28-án Apukám hozott egy vekni kenyeret, egy üveg lekvárt és egy kis szalámit. Ez mentette meg az életünket. Másnap elvitték a munkaszolgálatosokat. Minket összezsúfoltak egy *Pozsonyi* utcai házba. A 40 éven felülieket gettóba vitték, a fiatalabbaknak a *Józsefvárosi* pályaudvarra kellett gyalogni. Anyukám 43 éves volt. Nem akart egyedül hagyni, velem jött.

December 1-én bezsúfoltak egy vagonba, ahol 8 napig voltunk bezárva. Csak vizet kaptunk. Minket megmentett az élelem, amit előző nap Apukám hozott. A halottakat naponta kidobták a vagonból. December 8-án sötét este érkeztünk meg *Ravensbrückbe*. Először csak egy nagy vizet láttunk. Gondoltuk, hogy itt a vége és elbúcsúztunk Anyukámmal egymástól. De nem így történt. Kirángattak a vagonból, az *SS-ek* ordítottak, kutyák ugattak, az *Aufseherinek* korbáccsal behajtottak egy nagy sátorba, ahol nagyon sok nő volt. 14-en voltunk ismerősök, a 14-ből csak én jöttem vissza. Másnap ruháinkat elvették, csak a cipőnk

maradt. Rabruhát és számot kaptunk. Én a 93475-ös voltam. Megalázó orvosi vizsgálatot végeztek rajtunk. Első este ellopták a cipőmet. Két hét múlva kaptam csak fapapucsot. Addig a szokatlanul hideg télen mezítláb álltam az *Appelon*. Itt számoltak meg minket hajnalban, órák hosszat mozdulatlanul állva. Nem részletezem, hogy éltem át ezt az időszakot a gázkamrák árnyékában. Éltem, mint minden lágerben, a rabok kegyetlen életét. 67 kilóról 32-re fogytam. Anyukámmal 1945 márciusáig voltam együtt. Tovább nem bírta. Április 15-én a szép hosszú hajamat kopaszra vágták. Április 29-én vöröskeresztes autók sorakoztak a tábor előtt. A németek közölték, hogy mindenkit *Svájcba* visznek felerősíteni, onnan a hazájába. Mindenki rohant az autókhoz. Én nagyon gyenge, beteg voltam. Nem tudtam már menni. Könyörögtem, hogy segítsenek. Mindenki mentette a saját életét. Ott maradtam a többi beteggel. Svájc is hazugság volt. Az autókat egy közeli erdőbe vitték, ahol mindenkit legéppuskáztak, aztán elmenekültek.

Másnap, április 30-án a szovjet csapatok felszabadították. Én csak szeptember 6-án tudtam hazajönni. Apukámat *Mauthausenben* az amerikaiak szabadították fel. Belehalt a sok évésbe. Testvéreimet is amerikaiak szabadították fel. Kórházba vitték, de onnan már nem tudott hazajönni. Férjem megmaradt egyedül. Szülei nem jöttek vissza. Ahogy az iratokat megszereztük, egy hónapon belül 1945. októberben összeházasodtunk. Férjem kívánságára a volt hit-tantanára dr. *Durchslag Nándor* esketett a *Nagyfiváros* utcai zsinagógában. Kölcsön ruhában, egy darab tüllrel a néhány centis hajamon álltam az oltár elé. Az én kifosztott lakásomban laktunk. A férjem szülei *Rákóczi* úti üzletéből próbáltunk megélhetést szerezni.

Boldogok és boldogtalanok voltunk együtt. Sokat sírtunk, és ha nem, akkor is sírt a lelkünk. Örömet csak a két gyermekem érkezése okozott. A legkeményebb *Rákosi* rendszerben is *Talmud Tórára* járattuk őket és megtartottuk az ünnepeket. Az üzletből megéltünk 1950-ig. Akkor elvették térítés nélkül az üzletet. Egy darabig abból éltünk, hogy eladogattuk az üzletünkben hazahozott árut. Abban az időben alakultak a szövetkezetek. A *Kiszövőkben* lehetett állásért jelentkezni. Ott vizsgáztatták a jelentkezőt és képességei szerint juttatták állásba valamelyik alakuló szövetkezetben. Férjem is jelentkezett. A *Csepeli Szabó Szövetkezet* főkönyvelője lett. Én a kicsi gyerekek miatt a *Nemez- és Rost Háziipari Szövetkezetben* otthon dolgoztam sokszor éjfélig. De szombaton soha. Később, mikor a gyerekek óvo-

dába jártak, én is el tudtam a férjem segítségével helyezkedni. Nekem nem volt szakképzettségem. Mindenre ő tanított. Bérletszámolóként kezdtem. Aztán elkezdtem könyvelői, munkaügyi tanfolyamokra járni. Hajnalban főztem, a villamoson tanultam. Megszereztem a mérlegképes és egyéb okleveleket. Közben egyre magasabb beosztásba kerültem. 20 évig voltam egy nagy szövetkezet főkönyvelője. Mielőtt nyugdíjba mentem, megkaptam a *Munka Erdemrend* kitüntetését. Soha semmilyen pártnak nem voltunk tagjai. Férjem sokat volt betegállományban. Tartottam a frontot. Nyugdíj után megtanultam a kis vállalatok könyvelését. Előbb férjem segítségével, aztán egyedül, több vállalkozásnak könyveltem. 90 éves koromig aktívan dolgoztam. A mai napig is a lányom vállalkozásába rend-

szeresen segítek. A munka mellett szerettem sportolni. Rendszeresen tornáztam, úsztam.

Majd sorban jöttek, és örömet szereztek az 5 unokám és 13 dédunokám. A 13 gyerekből heten a *Scheiber Sándor Gimnázium*ba jártak, illetve a mai napig is járnak. A legidősebb az *Or-Zse Egyetemen* diplomát szerzett. Amikor elérték a kort, bar micvá, illetve bat micva avatáson vettek részt. Igyekszem a szép nagy családot összetartani és zsidó szellemben nevelni. Testvérként szeretik egymást és mindenben számíthatnak egymásra. Engem tisztelnek és nagyon sok szeretetet nyújtanak. Nagy örömömre már útban van az ükunokám is.

Én egy boldog és megelégedett ember vagyok. Sokszor kérdezik, hogy mi ennek a titka? Az a válaszom, hogy azért, mert min-

dig töretlen volt a hitem. Erős akarattal mindent elértem, amit akartam. A mércét mindig magasra tettem, de soha nem olyan magasra, amit nem érhetek el. Mindig, mindenben a jót kerestem és mindig azt szerettem csinálni, amit kellett. Most azonban, mikor elolvastam *Verő Tomi* rabbi *Ros Hasana*i beszédét a „minőségi emberi kapcsolatokról”, rájöttem, hogy az igazi tartós boldogságot az a közel 50 év adta, amit egy olyan kiváló ember mellett töltöttem, mint a férjem, akit mindenki becsült, tisztelt, aki jóságával, szeretetével az élet minden nehézségén átgázolt.

Befejezőként egyik dédunokám *Instagramon* lévő mottóját idézem, miszerint „Te vagy a felelős azért, hogy az emberek emlékezzenek rád”.

Heksch Lászlóné

Átadták a megtisztított és megújult bátori zsidó temetőt

Egy, a nevét felfedni nem kívánó mecénás támogatása tette lehetővé azt, hogy - a Mazsihisz vidéki temetőgondozásért felelős csoportjának koordinálásával - az elhanyagolt zsidó temetőt megtisztítsák és körbekerítsék a Heves vármegyei Bátor községben. Kiemelt jelentőségű létesítményről van szó, hiszen ott nyugszik Natonek József rabbi (1813-1892), a politikai cionizmus első magyarországi úttörője, a Chibat Cion mozgalom magyar tagozatának elnöke.

Az Árpád-korban alapított település régóta lakta zsidó közösség, de a bátori zsidók deportálásával és a holokauszt pusztításával a helyi zsidó élet megszűnt, a temető pedig gondoatlanná vált. Egy, a nevét felfedni nem kívánó mecénás támogatása tette lehetővé azt, hogy a Mazsihisz vidéki temetőgondozásért felelős csoportjának koordinálásával az elhanyagolt zsidó temetőt megtisztítsák és körbekerítsék.

dr. Verő Tamás, Fináli Péter,
Répás Péter, Pallagi Alfréd

Pallagi Alfréd polgármester a zsidó temető megtisztítása és körbekerítése kapcsán tartott ünnepségen elmondta: olyan kusza növényzet borította a területet, hogy a néhány, még megmarad sírkövet is teljesen beborította. A kis falu ma is mindössze

400 főt számlál, de a temető gondoatlansága miatt a helyiek közül sokan nem is tudták, hogy a falu területén zsidó temető van.

Pallagi Alfréd beszédében kiemelte: nemcsak a település jelenlegi lakói számítanak bátorinak, hanem azok is, akik a bátori földben nyugszanak, azok is, akiknek a történelem rettenetes hányattatásai miatt nem adatott meg, hogy megkérdezhessék késői utódaik: hol is nyugszanak a dédszüleim? Azok is, akiknek az sem adatott meg, hogy utódaik legyenek, akik feltehetnék ezt a kérdést, s azok is, akiket még méltó módon eltemettek ugyan, de már nincs, aki gondozza a sírjaikat.

Hozzátette: „*Velük szemben kötelessége van a bátori önkormányzatnak, Bátor közösségének. Vallástól, világnézettől, felekezettől függetlenül tisztelettel emlékezünk a hajdanvolt bátoriakra, és a temető, a sírok segítenek ebben*”. Mint mondotta: „*köszönetet érdemelnek mindazok, akik segítettek, segítenek az emlékezést méltóbbá tenni*”.

Az ünnepségen részt vett dr. Verő Tamás főrabbi és Répás Péter, a Mazsihisz Zsidó Közösségi Szolgálat igazgatója, dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnökét Fináli Péter elnöki tanácsadó képviselte. Répás Péter a Mazsihisz nevében megköszönte Pallagi Alfréd polgármester és a helyi önkormányzat erőfeszítéseit a temető állagmegővéséért, gondozásáért.

Fontos adalék, hogy a bátori zsidó temetőben nyugszik Natonek József rabbi, a politikai cionizmus egyik első úttörője, aki rabbidiplomáját Chatam Szófer pozsonyi

jesivájában szerezte, amely a német zsidó felvilágosodással élesen szembenállt. Natonek előbb Jászberényben, majd Székesfehérváron működött, és Magyarországon elsőként kezdett foglalkozni a cionizmus gondolatával. A Wikipédia szócikke szerint annak érdekében, hogy a zsidó állam megvalósuljon, Natonek rabbi sikeresen kiépítette nemzetközi kapcsolatrendszerét, tárgyalásokat folytatott a konstantinápolyi nagyvezírral, Rothschild báróval, valamint nemzetközi zsidó szervezetekkel is.

Natonek József rabbi

A Bátor községben 1892-ben elhunyt Natonek József rabbi kidolgozta a szentföldi kolonizáció tervét, *Das einige Israel* címmel ő indította útjára az első cionista folyóiratot, és ő volt a nemzetközi cionista Chibat Cion mozgalom magyarországi tagozatának választott elnöke.

Dr. Verő Tamás főrabbi imát mondott a sírok felett, majd a résztvevők a szertartás végén elhelyezték az emlékezés köveit Natonek József sírján.

Burián Orsolya írásának és fotóinak felhasználásával
(Forrás: mazsihisz.hu)

Országos vetélkedő: a Lauder és a Scheiber is dobogós helyen!

Negyedszerre rendezték meg a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) nagysikerű Országos Zsidó Zenei Vetélkedőjét, a JOODS Alapítvány támogatásával.

Évek óta töretlen népszerűségnek örvend az Országos Zsidó Zenei Vetélkedő, melynek október 15-én, a Frankel Zsinagóga Micve Klubjában tartott döntőjében meglehetősen nehéz helyzetbe került a Gonda Judit mesterpedagógust, dr. Verő Tamás főrabbit, valamint dr. Nógrádi Gergely főkántort felvonultató zsűri. A Budapestről és vidékről érkező, első és második osztályosokból álló csapatok ugyanis rendkívüli felkészültségről adtak tanúbizonyságot.

A zsűri a helyezettekkel

Nem csoda, ha az órákon át zajló program (melynek a Verő főrabbi vezette zsinagógálatogatás, és a kóser finomságokból álló vendéglátás is része volt) végén a máso-

dik helyen holtversenyt hirdettek a debreceni Ibolya Utcai Általános Iskola és a budapesti Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola csapatai között. A harmadik helyezett is Hajdú-Bihar vármegyéből érkezett, és csak hajszállal maradt le az ezüstérmesek mögött. Arról azonban, hogy kiket illet az első hely, nem lehetett vita a zsűritagok között: a Lauder Javne Iskolát képviselő Krisztik Sára és Vilcsék Dávid imponáló magabiztossággal nyújtott kimagasló teljesítményt.

Ezzel azonban nincs még vége az idei vetélkedésnek: december elején a harmadikosok és a negyedikesek mérik majd össze a tudásukat.

Forrás: bzsh.hu

Az önvédelem joga - ismét

Bizonyos vagyok, lesznek (talán csak kevesen), akik sok dologban nem fognak egyetérteni a leírtakkal. Lehet, hogy szerintük túlságosan radikálisan fogom meg a legújabbban, és a korábban megtörténteket. Az ötven évvel korábban történt Yom Kippuri, az arabok ellen vívott háborúra szerettem volna emlékezni, de, mintha csak megéreztem volna az ismételt csaknem katasztrófát...

1973-ban a megszerzett, konkrét (napra, órára szóló) információk ellenére nem készültek fel az izraeli hírszerzők és a hadsereg a legrosszabbra. Pedig a figyelmeztető hírek, adatok nem máshonnan, mint az egyiptomi elnök, Nasszer közvetlen környezetéből származtak, egészen pontosan az izraeli hírszerző szervezet által anyagi (tehát busásan megfizetett) alapon Nasszer az „Angyal” fedőnéven beszervezett vejétől. Hihetetlennek, dezinformációnak gondolták... És ez lett majdnem Izrael Állam veszte, melyet csak nagyon súlyos embervesztés árán lehetett leküzdeni, visszaverni és végül komoly csapást mérve az ellenséges erőkre, megerősödve kikerülve megmenteni Izrael területét, lakosait.

Ez ismétlődött meg 2023. október 7-én. Az ünnepeket (Yom kippur, Szukkot, szabat, Szimchat Tora) kihasználva már jóelőre, erre apellálva, a figyelem lankadását felhasználva felkészülő arabok Izrael léte óta az egyik legsúlyosabb ütést mérték a Gáza övezet közelében elterülő terület lakosaira, te-

lepüléseire, kibucokra. Az arabok kihasználták az ellenséges környezet közelsége miatti, az izraeli véderők számára általánosan kötelező, a mindenkor szükséges éberség hiányát, az ünnepekkor a hírszerzés, a hadsereg, a rendőrség részéről megmutatkozó vétkes lazaságot. A Hamasz arab terrorista gépezet fegyveresei több helyen betörték Izrael területére: vízen, levegőben, szárazföldön. Pedig állítólag az arab invázió előtt egy héttel az egyiptomi hírszerzés előre jelezte (hogy milyen szinten, arról nincs ismeretem, de ezt állítólag megerősítette az USA adminisztráció egyik tagja), hogy a Gázai övezetből halálos, hatalmas bajt eredményező komoly akcióra kell számítani. Ezt hagyták figyelmen kívül az ennek felderítéséért, elhárításáért felelős szervezetek, politikai vezetők. Nem hitték el, nem vették komolyan, arra alapozva a cselekvés, a felkészülés elmaradását, hogy a világ által terrorszervezetként nyilvántartott Hamasz a korábban elszenvedett csapások hatására nem készül újabb, ismételt támadásra. Ezt erősítette, hogy mikor az Iszlám Dzsihad, a még szélsőségesebb, de kisebb erőt mutató radikális arab terroregység nemrégiben rakétatámadásokat zúdított Izraelre, a Hamasz csendben maradt, nem vett részt ebben; erre mondják azt, hogy altagott.

A Gázához egészen közeli (csupán néhány kilométer) izraeli települések, kibucok elleni nagyon precízen megtervezett,

begyakorolt koreográfia szerint megindított támadáshoz egészen bizonyosan alapos katonai felkészültséggel rendelkező szakemberek, tanácsadók nyújtottak segítséget. Kezdetben rakéták ezrei vonták el a figyelmet, az erőt, melyekkel még a Vaskupola rakétaelhárító rendszer sem volt képes 100 %-ban megbirkózni; ezzel szinte egyidőben megindult az invázió. Szárazföldön a határt védő kerítés helyenként lerombolt részein át motorkerékpárokon, kisterepjárókon, motoros siklóernyővel és egyszerű, de robbanóanyagot szállító drónokkal a levegőben, a tenger felől pedig gumicsónakokon. Az „eredmény” sokkoló lett, hiszen szörnyű, kíméletlen, nyugodtan minősíthető barbárnak, embertelennek, amit az arab fegyveresek műveltek a támadásra egyáltalán nem számító civilekkel: kibucok lakóinak legyilkolása, a sivatagban fiatalok számára rendezett zenei fesztivál résztvevőinek lemészárlása, otthonok békés lakóinak meggyilkolása, utcán naivan sétálók lekasabolása, családok túsul ejtése, sőt egy rendőrs teljes állományának megölése. Mindez hajszálpontosan kimódolva, hiszen az araboknak semmi más szándékuk nem volt, mint a tudatos kegyetlenség, a kíméletlenség, a szörnyű brutalitás demonstrálása; családi házakat felgyújtottak, hogy a bent elrejtőzők a tűzhalál előtt kimeneküljenek, ahol egy másfajta halál, a sorozatlövő fegyverekből rájuk zúduló megsemmisítés várjon. A foglyul ejtett zsidókat sok-

szor benzinnel leöntötték, majd meggyújtották, végtagjukat megcsonkították, így hagyva elvérezni az áldozatokat, egy kibucban szinte az összes ott lakót legyilkolták, rengeteg embert, köztük több tucat csecsemőt!!! brutális módon lefejeztek..., a harcban halálos sebet szerzett, már élettelen testeket meggyalázták, de nem folytatom, hiszen olyan erővel sokkoló gyalázatos, becstelen tettek ezek, amik bosszúért kiáltanak. De mindezek a gyalázatos, rettenetes rémtettek, tömeggyilkosságok (melyeket az arabok „helyszíni közvetítésként” a világhálón is láthatóvá tettek) nem okoztak volna ennyire súlyos veszteségeket, ha ellenére az ünnepekkori örömmek, a kötelező éberség fennmarad, a határt őrző egységek nem lazítanak, hiszen tőlük függ az ország és polgárai életének, vagyonbiztonságának elsővonalbeli védelme. Ám óriási felelősség terheli a kibucok védelmét ellátó saját őrszolgálatát is, hiszen a biztonsági őrség egyáltalán nem posztolt a helyén, az őrtornyokban, a kamerák mögött, hogy azonnal vészjelzést tudjon leadni és nyomban fel tudja venni a harcot az arab gyilkosokkal szemben. A legsúlyosabb hibát azonban a hírszerző apparátus vétette, mely jelen helyzetben tehetetlenül képtelen volt az elsődleges és az eredményes felkészülést alapvetően meghatározó információk megszerzésére.

Az arabok által elkövetett megbocsát-hatatlan bűnök ellensúlyozására az *al-Jazeera* arab televíziós társaság a már bevált tematika szerint az első izraeli válaszcsoportot követően a világot heccelve mutogatta a lebombázott házak romjait, az omladékok tetejére törmelék nélkül „gondosan” elhelyezett arabnyelvű imakönyveket és az elmaradhatatlan (szerencsére élő) gyerekeket. De azzal már nem büszkélkedtek, hogy a *TikTokra* és *Twitterre* (X) felkerült videókon látható, a túszként foglyul ejtett, szüleitől elrabolt kisgyereket (6-7 éves kislány) hogyan gyötrik nagyobb arab gyerekek, az izraeli család addig békés otthonába betörő arab fegyveresek rémületben tartanak egy háromgyerekes családot (kettő kislány, egy kislány az édesanyjával, vérző apjukkal, utóbbit elhurcolták), egy elfogott, megkötözött kezű, védtelen, vérző lányt hogyan rángatnak hajánál fogva és tuszkolnak be egy terepjáróba a közben *Allah akbárt* ordító arab fegyveresek, a zenei rendezvényen meggyilkolt 23 éves német-izraeli lány lemeztelenített holttestével Allah akbározva furikázó fegyveresek, meggyilkolt idős nőről saját telefonjáról saját közösségi oldalára fényképeket tölthettek fel a „harcosok”. Azzal sem büszkélkedtek, hogy a lebombázott épületek nem egyszerű lakóházak, hanem

azokban, mint mindig, a Hamasz helységei, az információs központjuk, az alagsorban fegyver előállító üzemek, az iskola-óvoda udvarán rakétakilövő állványok, mecsetekben fegyverraktárak bújnak meg. Azzal sem büszkélkedtek, hogy a környék támadása előtt az izraeli hadsereg előzetesen rendszeresen figyelmeztet a környék elhagyására, de ezt a Hamasz fegyveresei megakadályozták, megtiltják...: legyenek áldozatok, akiket lehet majd mutogatni. Azonban a CNN, az *Euronews* hitelesen tájékoztató, gyakran a helyszínről élőközvetítéssel. De ami kimaradt mindenhol a tudósításokból, az, hogy már kisgyerekkorban arra „oktatják” a gyerekeket a Hamasz emberei, hogyan közelítsék meg észrevétlenül az „ellenséget”, majd vágják át a torkát. Azt sem teszik közhírré, hogy a különböző helyről (*Katar, Irán*), szervezetektől (*EU, ENSZ*) érkező segélypénzeket a Hamasz vezérek saját célra használják fel, ahelyett, hogy az ellátás megszervezését követően a segélyek valódi céljukat elérnék. Ebből lettek fényűző villák (*Európában* is), magán-szállodák, természetesen ismét csak a Hamasz vezetők gyarapodására.

Az teljesen nyilvánvaló, hogy a túszként elraboltakat zsarolóeszközként akarják felhasználni, hogy minél több bebörtönzött arab terrorista kicseréljenek, vagy a foglyokat élő pajzsként maguk elé tolják; de ezúttal minden bizonnyal hiába, mert a jelen helyzet nem tűrheti meg az engedékenységet; hiába a foglyok életével fenyegetőzés az arabok részéről.

A Hamasz-támadást természetesen képtelenség lett volna saját erőből megszervezni, koordinálni, a kiképzéssel rutint szerezve végrehajtani. A fegyvereket, most már a korszerű rakétákat, eszközöket huzamos idő alatt lehetett csak a Gázai övezetbe bejuttatni. Arra már korábban is volt hírszerzési információ, hogy a haditechnikát egészen kis alkatrészeire szétszerelve apránként, szakemberek tudását használva csempészték be Gázába. Az is köztudott volt régóta, hogy komoly ismeretekkel rendelkező, különböző (leginkább műszaki tudást adó) egyetemeken speciális ismereteket szerezve, szakértőkként együttműködve készültek a „felhasználásukra”, az azokat majdan működtetőket betanító kiképzők. Az is bizonyított, hogy a fegyverek többsége Iránból, *Oroszországból, Kínából*, a legutóbbi információk szerint *Libiából* származik (meglepő, de az USA-ból is). Éppen ezért megérthetetlen, hogyan lehetett emberek sokezeireinek életét nem figyelembe venni, a készültséget semmibe venni! Az 1973-as Yom Kippur-i háború miatt mennie kellett az egyébként elisme-

résre méltóan profi vezetőnek, *Golda Meirnek*... Úgy gondolom, a jelen helyzet megoldását, a vészhelyzet felszámolását követően valakiknek, többeknek, mennie, buknia kell. És most nincs alknak helye a Hamasszal. Amennyiben nem így lesz, nem lehet tartós nyugalom, béke Izraelben. A megegyezést lassacskán elfogadni hajlandó, korábban Izrael Állammal szemben elengedhetetlen magatartást tanúsító arab államokkal a kapcsolat bizonnyal megsínyli a kemény reagálás, válasz miatt, de nincs más lehetőség: meg kell törni a Hamaszt!

Magyarázattal tartozom, hogy miért használok folyamatosan a palesztin megjelölés helyett az arab kifejezést. Egyszerű oka van. A palesztin megnevezés az ókorba vezet vissza. Mikor a *Bar-Kochba* által vezetett, a római hódítókkal szembeni zsidó honvédő lázadókat végül a túlerő legyőzte, a megtorlást követően a megszálló rómaiak a terület nevét megváltoztatták *Palesztinára*, mellyel azt kívánták elérni, hogy elfeledtessék a zsidósággal a korábbi *Judea* elnevezést. Nem sikerült, bár a zsidók jó része szétszóródott a világban.

A palesztin szó eredete a nyelvészek és történészek valószínűsítése szerint a filiszteus szóból vezethető le. A filiszteus egy kisebb népcsoport volt, mely idővel beolvadt a területen élő más népekbe, akik feltehetően *Kréta* felől érkeztek. A palesztin szó az egyiptomi *peleset*, a héber *pelistim*, a görög *philiszteosz* kifejezés valamelyikéből formálódhatott; arab megfelelője nincs; olyannyira, hogy az iszlám térhódításakor e területre, mely az ottomán uralom alatt a birodalom egy darabja volt, betelepített arabok kezdetben tiltakoztak az elnevezés ellen, elutasították. Tehát palesztin nemzeti-ség soha nem létezett.

Az ide benyomult arabok még azt is megengedték maguknak, hogy kezdetben igyekeztek magukat megkülönböztetni a más arab törzsektől oly módon, hogy arra hivatkoztak, ők az egyiptomiak leszármazottai lennének. Egy dolgot elfelejtettek, az egyiptomiaknak semmi közük nem volt az arabokhoz...

És végül; Európa néhány országában, *Ausztriában, Kanadában* (ezen országok első helyen állnak az arab menekültek befogadásában), több arab országban és persze Iránban, de még az *Egyesült Államokban* is ellepték az utcákat a mézárilást ünneplő arabok és azok szimpatizánsai... Ezért nagyonis aktuális és figyelmeztető a mondat, melyet Golda Meirnek tulajdonítanak: Amíg az arabok nem szeretik jobban a saját gyermekeiket, mint ahogy bennünket gyűlölnék, nem lesz béke...

Porosz Péter

„Üldözd őket, és tüntesd el őket az ég alól!”

- Cselekedj velük úgy, Örökkévaló, ahogy ők cselekedtek, üldözd őket, és tüntesd el őket az ég alól - ezzel a Jeremiás prófétától származó, ősi bibliai sorral zárta beszédét dr. Frölich Róbert országos főrabbi a Mazsihisz és a BZSH által a Dohány utcai zsinagógában ma rendezett szolidaritási istentiszteleten. A rendezvényen részt vett Novák Katalin, Magyarország köztársasági elnöke, beszédet mondott dr. Grósz Andor, Mester Tamás, Jákov Hadas-Handelsman, Györfi László és dr. Frölich Róbert.

A Szimhát Tóra örömnepén megtámadott Izrael melletti kiállítás jegyében szervezett szolidaritási istentiszteletet a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) és a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) a Dohány utcai zsinagógában, amely zsúfolásig megtelt erre az alkalomra, olyannyira, hogy még a karzatokat is meg kellett nyitni az emberek előtt.

A rendezvényen megjelent Novák Katalin köztársasági elnök, Erdő Péter bíboros-érsek, Balog Zoltán református püspök, Soltész Miklós államtitkár, Karácsony Gergely, Budapest főpolgármestere, Niedermüller Péter, Erzsébetváros polgármestere és Szűcs Balázs, a kerület alpolgármestere is. Jelen volt számos nagykövet, köztük David Pressman, az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövete. Ott voltak a zsidó felekezetek képviselői is, így Györfi László, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) társelnöke és Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija, továbbá Keszler Gábor, a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség (MAOIH) elnöke, s természetesen a Mazsihisz számos főרבija, rabbija, valamint dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója.

Az istentiszteleten közreműködött Ferenczi Eszter orgonán, énekelt Fekete László főkántor és Király Miklós operaénekes, míg a moderátor Hegedűs D. Géza Kosuth- és Jászai Mari-díjas színművész volt. Elsőként dr. Grósz Andor szólt az egybegyűltekhez (az elnök beszédét cikkünk alatt teljes egészében közöljük), majd Jákov Hadas-Handelsman, Izrael budapesti nagykövete mondott beszédet.

A diplomata előljáróban megköszönte Magyarországnak, az egyházak vezetőinek, a kormánynak és a politikai élet más szereplőinek az Izraellel való szolidaritását, külön kiemelve, hogy előző este ő maga is látta az izraeli nemzeti színeken kivilágított Lánchidat.

Jákov Hadas-Handelsman mondandó-

jának lényege az volt, hogy habár most Izrael áll háborúban, a konfliktus nemcsak a Zsidó Államot érinti, hanem elérheti Európát is. Aggasztónak nevezte, hogy a világ számos pontján hősként ünnepeltek olyan terrorista gyilkosokat, akik gyerekeket öltek és nőket becstelentettek meg.

- Mi azért harcolunk, mert jogunk van az élethez, és ezek a barbárok amiatt támadtak meg minket, hogy kik vagyunk. Egyetértünk a Mazsihisz elnökével abban, hogy ami történt, nemcsak Izrael, hanem az egész civilizáció, az egész világ problémája - mondotta a diplomata.

Az izraeli nagykövet hangsúlyozta: „a nemzetközi közvélemény előtt világossá vált, hogy a Hamasz terrorszervezet egyenlő az ISIS-szel, azaz az Iszlám Állammal, legfeljebb a neve más, és az is világos, hogy a támadás mgött Irán áll”.

Jákov Hadas-Handelsman felidézte azt a történetet, amit Joe Biden amerikai elnök mesélt arról, hogy fiatal szenátorként 1973-ban elutazott Izraelbe, amely éppen a jom kippuri háborúját vívta. Találkozott Golda Meirrel, és a miniszterelnök asszony azt mondta neki: szenátor úr, nincs mitől tartania, ezt a háborút meg fogjuk nyerni, mert van egy titkos fegyverünk.

- Ez a titkos fegyver nem más volt, mint Izrael földje - hangsúlyozta Jákov Hadas-Handelsman -, és a titok abban rejlik, hogy a zsidó népnek csak ez a darabka föld adatott, és innen nincsen hová mennie. Most is ez a helyzet: Izrael győzni fog, mert a zsidó népnek nincs hová mennie a saját földjéről, és mindenáron meg fogja védeni a hazáját.

Mester Tamás, a BZSH elnöke, a Mazsihisz alelnöke megrendült hangon idézte föl azokat az embertelen kegyetlenségeket, amelyeket a gyilkosok elkövettek, majd kijelentette:

- A Tóra örömnepén nem terrortáma-

dás történt, hanem háború robbant ki. Hiszen a Hamász sunyi, alattomos módon támadta meg Izraelt, és a terroristák minden normát felrúgva követtek el emberiség elleni bűntetteket, ami több, mint bűncselekmény, hanem sátáni lények eszeveszett tombolása - mondta. - Ez volt a modern Izrael történetének legtragikusabb napja, soha ennyi embert nem öltek meg, mint 2023. október 7-én.

Szerinte ebben a helyzetben nincs helye az egyfelől-másfelől diplomáciai manővereknek, a több mint ezer kioltott ártatlan élet, a több ezer sebesült és a több száz ártatlan túszejogositja Izraelt a terror elleni honvédő háború megvívására, az euroatlanti térben lévő modern polgári demokráciáknak pedig ehhez mindenben támogatniuk kell a Zsidó Államot.

Mester Tamás a beszédét azzal zárta: „hiszem, hogy közösségeink imája nemcsak az Örökkévalóhoz, hanem Izrael lakosságához is eljut, hogy támogathassuk őket ebben a fontos időszakban”.

Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) társelnöke, Györfi László hangsúlyozta: „itt állunk ezen a megemlékezésen, különböző zsidó felekezetek képviselői, zsidók és nem zsidók egyaránt, és együtt emlékezünk az ártatlanul lemészárolt izraeli testvéreinkre”.

Felidézte, hogy ötven éve hasonló döbbenettel fogadta Izrael és a világ a zsidóság legszentebb napján történt támadást, mint most.

- A tel-avivi főrabbi akkor azt kérdezte a lubavicsi rebbitől, hogy mi lesz most, mire a rebbe azt mondta: a kérdés nem az, hogy mi lesz, hanem az, hogy mit kell tennünk - emlékeztetett Györfi László. - Számunkra ez a kérdés ma is. Mi mit tudunk tenni azért, hogy megváltoztassuk a világot?

Mint mondta: azt tudjuk tenni, hogy nem hagyjuk megtörni magunkat, és legyünk büszkék arra, hogy zsidók vagyunk, legyünk büszkék a háromezer éves kultúránkra és értékeinkre, amelyekért oly sokszor üldöztek minket, legyünk büszkék arra, hogy az élet pártján állunk, az elesetteket felkaroljuk, a gyengébbeket segítjük, és vezéreljen minket az a három szó, amely kifejezi a zsidóság lényegét és esszenciáját.

- Tefilá, tesuvá, cedáká. Ima, megtérés, jótekingodás - mondta a társelnök. - Ezzel tudunk segíteni Izraelnek, imával, megtéréssel, jótekingodással.

Dr. Frölich Róbert országos főrabbi, a Dohány utcai zsinagóga rabbija ezt mondta:

- Tényleg nagy dolog, hogy most itt e-

gyütt vagyunk, különböző zsidó felekezetek, zsidók és keresztények, kormánypártiak és ellenzékiek, diplomaták, nagykövetek, itt van kicsiben az egész világ, de tegyük fel a kérdést, hogy milyen áron? Ártatlan csecsemők halálának árán. Megbecstelenített lányok szenvedése árán. Meggyilkolt emberek halálának árán. És ezt az árat mi, zsihangú beszédét Jeremiás próféta szavaival kezdte, és a gyilkosoknak üzenve szintén Jeremiás soraival zárta:

- Cselekedj velük úgy, Örökkévaló, ahogy ők cselekedtek, üldözd őket, és tüntesd el őket az ég alól.

Az istentisztelet után felhangzott a káddis, majd az *Osze Salom*, ezután a résztvevők a *Herzl Tivadar* téren mécseseket gyújtottak az áldozatok emlékére.

Dr. Grósz Andor: Köszönjük honfitársaink szolidaritását a megtámadott Izrael-lel

Mélységesen megrendülten állok itt önök előtt, de ha most körbenézek, tudom, hogy azzal a fájdalommal, amit e megszentelt falak között érzek, nem vagyok most egyedül. Körünkben üdvözölhetem hazánk államfőjét, Novák Katalint, aki legfőbb közjogi méltóságánál fogva a teljes magyar társadalmat képviseli köztünk a Dohány utcai zsinagógában. A Mazsihisz és a magyar zsidóság nevében köszönöm neki, hogy eljött hozzánk, és Magyarország képviselésében osztozik közös fájdalomunkban és gyászunkban.

Igen, gyászunk és fájdalomunk közös a magyar társadalommal. Hiszen a zsidó nép legszentebb könyvének, a Tórának az örömnemepén történt embertelen terrortámadás nemcsak Izraelt és a zsidóságot sújtotta.

Az ártatlan gyermekeket is kegyetlenül megkínzó, majd lemészároló terroristák nemcsak emberéleteket oltottak ki Izraelben, de brutalisan megszegtek azt a *Tízparancsolatot* is, amellyel éppen a Tóra ajándékozta meg az egész emberiséget. A gyilkosok meggyalázták, semmibe vették azt a kultúrát, amelynek alapjaira részben Magyarország is épült.

Nehéz szavakba foglalnom azt a borzalmat, ami elfogott engem és hittestvéreimet, amikor azzal kellett szembesülnünk: miközben mi itt, a zsidók számára biztonságos Magyarországon a szent Szombatot és a Tórát ünnepeljük, ugyanakkor tőlünk több mint 2 ezer kilométerre, a *Szentföldön* elképzelhetetlenül kegyetlen támadás zajlik Izrael ellen.

Nehéz szavakba öntenem azt is, hogy mit éreztem akkor, amikor ráésméltem: ez a terror Izraelt és a zsidóságot sújtotta ugyan, de a brutalitás egyúttal az emberség,

az emberi szeretet, a *Szentírás* által közvetített legfőbb erkölcsi parancsolatok, a legfontosabb társadalmi eszmények ellen elkövetett, állatias akció volt.

Hogyan élhető meg ugyanazon a napon a szent ünnepi érzés ilyen rettenetes fájdalommal? Hogyan dolgozható fel ez a ketósság az emberi szívben?

Nem tudok rá válaszolni, csak egy másik kérdéssel, ami ennél lényegesebb: valóban olyan világban élünk, ahol mialatt az egyik országban a zsidóság azt a *Szentírást* ünnepeli, amelyre az egész civilizációnk épült, addig a *Szentföldön* éppen e *Szentírás* évezredek igazságát tapossa, gyalázza és próbálja eltiporni az elállatiasodott terror?

Ezt akarnánk?

Ilyen szörnyű világot építünk, ilyen élhetetlen világot akarunk örökölni hagyni az utódainknak?

Nincs épeszü ember, aki erre igennel felelne, de ami történt, mégis megtörtént. Megtörténhetett. A mostani támadásban elvesztettük számos embertársunkat, netán sok rokonunkat, barátunkat, ismerősünket, de egy dolgot nem veszíthetünk el soha: a hitünket az Örökkévalóban, egymásban, az emberségben, az összetartásban és az egyseben.

Hiszen nézzenek csak körül! Ebben a zsinagógában most egybegyűltek olyan zsidó felekezetek és eltérő zsidó vallási irányzatok képviselői, akiket a belső konfliktusokkal terhelt hétköznapiakban nyilvánosan talán nem is lehetne egy asztalhoz ültetni. Most mégis itt vannak. Itt vagyunk, együtt. Hiszen összekötnék minket a Tóra parancsolatai, amelyek mindannyiunkra ugyanúgy érvényesek, még ha olykor más-képpen értelmezzük is őket.

Más és más zsidó felekezethez, irányzathoz tartozunk, de most mégis itt vagyunk, együtt, mert összekötnék minket a hitünk az összefogásban és az egyseben. És most nem a vallási egyesülésre gondolok, hanem az alapvető emberi egységre, ami minden társadalom normális működésének biztosítója: a végsőig hinni és bízni abban, hogy a másik is jót akar, csak éppen más eszközökkel, más formában és más megfogalmazásban teszi, mint mi.

Hölgyeim és uraim, nézzenek csak körül! Ebben a zsinagógában most egybegyűltek zsidók és nem zsidók, vallásos zsidók és vallásos keresztények, mert hisznek, vagy legalábbis erősen hinni akarnak abban, hogy nem és nem, az utódainkra mi nem olyan világot akarunk örökölni hagyni, ahol a mostanihoz hasonló terror az úr.

Hiszünk, mert hinnünk kell abban, hogy léteznek a társadalmi életben olyan utak, amelyek másfelé kanyarognak ugyan, de

egyfelé tartanak. Egy olyan világ felé, amelyről a *Szentírás* minden szava szól, és amelyben nincsen helye sem embertelenségnek, sem állatias ösztönöknek, sem barbárságnak. Ahol nem lehetséges egy napon ünnepelni a Tórát és ugyanazon a napon meggyalázni az évezredek erkölcsi törvényeket.

De pillantsanak messzebbre, nézzenek csak e zsinagóga falain túl! És vegyék észre, tudatosítsák magukban, hogy a megtámadott Izrael és a zsidóság ebben a bajban nem maradt magára. Ebben a háborúban nemcsak Magyarország biztosította támogatásáról a Zsidó Államot, hanem a világ sok-sok országa.

A világ sok városának ikonikus épülete öltötte magára az izraeli nemzeti zászló kék-fehér színeit az esti fényárban, köztük a budapesti Lánchíd, de ma estétől a *MVM Dome Sportcsarnokot* is kivilágítják. Köszönjük az Izrael melletti kiállást és szolidaritást!

Ugyanakkor nem hallgathatom el azt sem, amire Jákov Hadas-Handelsman nagykövet is utalt a minap elmondott konferenciabeszédében: aggasztó tény, hogy Európa és Észak-Amerika több országában zajlottak le olyan Izrael-ellenes demonstrációk, amelyek ellen a helyi hatóságok nem léptek föl megfelelő erővel.

Ugyanakkor nagy öröm számunkra, magyar zsidók számára, hogy *Budapesten* és Magyarországon gyilkos terroristákat ünneplő tömegtüntetés nem fordult elő. Köszönjük honfitársaink szolidaritását a megtámadott Izraellel!

Ha valamikor, akkor most a legaktuálisabb az az ima, amelyet a zsinagógáinkban minden szombaton elmondunk az *Izraeli Védelmi Erőkért*. Mivel ezek a szavak most különös jelentőséggel bírnak, engedjék meg, hogy végezetül ebből az imából idézzek önöknek:

„Aki megáldotta Ősatyáinkat, Ábrahámot, Izsákot és Jákobot, Ő áldja meg az Izraeli Védelmi Erők katonáit, akik földünk és Istenünk városainak védelmét ellátják. A Szent - Áldott Ő - őrizze és mentse meg katonáinkat minden bajtól és szenvedéstől, díszítse fel őket a győzelem koronájával és teljesítse rajtuk a *Szentírás* szavait: Mert az Örökkévaló, a ti Istenetek az, aki veletek megy, hogy harcoljon értetek ellenségeitekkel, hogy megmentsen benneteket! Ámen!”

Kétség sem férhet hozzá, hogy a Zsidó Állam ebben a háborúban győzedelmeskedni fog és méltó elégtételt vesz a gyilkosokon!

Ám Izrael Cháj!

Forrás: mazsihisz.hu

Példátlan összefogás Izraelért: közös imádkoztak a zsidó szervezetek

2023. október 9-án hétfőn délelőtt az EMIH - Magyar Zsidó Szövetség vezető rabbija, Köves Slomó Izrael melletti kiállásra és közös imára hívta a zsidó szervezeteket, mely eseményhez percről percre egyre többen csatlakoztak. A kedd délutáni összejövetelt a Jeruzsálem parkban tartották meg a Lánchíd budai hídfőjénél. A parkban minden korosztály képviseltette magát, érezni lehetett a tömeg erejét, hogy egy közös ügyért fogtak össze a résztvevők, fiatalok, családok és idősek, kezükben izraeli zászlót lobogtatva. Egyesült a hazai zsidó közösség, egységet alkotva álltak ki Izrael mellett.

A beszédeket Szalai Kálmán, a Tett és Védelem Alapítvány titkára nyitotta: „Azért gyűltünk össze, hogy gyertyát gyújtunk a brutális terrortámadás sok száz áldozatának emlékére, és együtt állunk ki és imádkozunk Izraelért és, hogy ismét biztonságban tudhassuk szeretteinket.”

Szalai Kálmán kiemelte, hogy a reményt még a nemzetközi összefogás mellett az táplálhatja, hogy „izraeli testvéreink minden korábbi támadást sikeresen visszavertek és megerősödve kerültek ki a konfliktusokból”. Beszédét dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke követte, aki elmondta, hogy a józan ésszel felfoghatatlan barbár támadás a zsidó állam 21. századi történelmének legsúlyosabb háborúját provokálta. „Szívünk Izrael országáért, Izrael népéért, Izrael hadseregéért dobog, maink pedig Izraelért és a világ összes zsidójáért szólnak az Örökkévalóhoz. Izrael jövője a mi jövőnk is. Úgy érzem, akármennyire is eltérően látjuk a világot, a hagyományokat, a közösségi életet, mi zsidók mégis egy sors-

közösséget alkotunk, akár az anyaországban, Izraelben élünk, akár a diaszpórában. A diaszpórában történetek érintik Izraelt és az Izraelben történetek hatnak a diaszpórára.”

A Mazsihisz elnöke hozzátette, hogy a Hamász terroristái nemcsak Izrael államot akarják letörölni a Föld felszínéről, hanem minden zsidó embert ellenségnek és célpontnak tekintenek. Hangsúlyozta, hogy a zsidók irányzattól függetlenül legyenek szolidárisak Izraellel és egymással is. Dr. Grósz Andor Köves Slomó vezető rabbi váltotta az emelvényen: „Nem hittük volna, hogy újra látnunk kell ezt a megalázást, hogy ártatlan emberek százait halomra gyilkolják kegyetlen gyilkosok; gyerekeket a szüleik előtt és szülőket a gyerekeik előtt.” A vezető rabbi az Indexnek a következőt nyilatkozta az eseményt követően: „Olyat láttunk, amit 80 éve nem: civil emberek százai halálra gyilkolva, házukból kora reggel elhurcolva, mindegy, hogy gyerekekről, asszonyokról vagy idősekről van szó. A viták dacára emlékeznünk kell arra, hogy testvérek vagyunk. És nemcsak a zsidó nép tagjai testvérek, hanem minden olyan tisztességes ember, aki hiszi azt, hogy a feladatunk egymás elfogadása és a béke megteremtése egy jobb világ érdekében, és nem az ártatlan emberek gyilkolása, kínzása” - fogalmazott. Az este folyamán közösségi oldalán megosztotta, hogy vannak olyan helyzetek, amikor a közös összefogás mindennél fontosabb: „Vannak olyan pillanatok, amikor fel kell ismerni, hogy léteznek alapolgok, amelyek összekötnék bennünket és tulajdonképpen a legfontosabb ü-

gyekben mégiscsak együtt vagyunk és összefogunk.”

Oberlander Báruch rabbi, a Budapesti Ortodox Rabbínatus vezetője zsoltaart monddott a sebesültek gyógyulásáért, majd közvetlenül utána kádissal emlékezett meg az elhunytakról. A beszédek után gyertyát gyújtottak a szervezetek képviselői az áldozatok emlékére, illetve mondtak imát a sebesültekért, a túsokért és Izraelért, miközben a háttérben a Lánchíd büszkén viselte Izrael színeit. Az eseményen részt vett többek között Deutsch Tamás európai parlamenti képviselő, Vitézy Dávid korábbi közlekedési államtitkár, valamint a magyar kormány képviselőjében Szalay-Bobrovniczky Vince helyettes államtitkár is.

Az eseményen résztvevő szervezetek: EMIH - Magyar Zsidó Szövetség, TEV - Tett és Védelem Alapítvány, CEDEK - EMIH Izraelita Szeretetszolgálat, Cteen Hungary, MAZSIHISZ - Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, MAOIH - Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség, JCC Budapest - Bálint Ház, MAZSÖK - Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány, Az Élet Menete Alapítvány, ZSIMA, ISOB, Keern Hayesod, NÜB - Nácizmus Üldözötteinek Országos Egyesülete, UIA, B'nai B'rith International, Csányi5, Hanoar Hatzioni Hungary, Hasomer Hacair Magyarország, MERKAZ - Héber és Izraeli Kulturális Központ / Hebrew and Israeli Cultural Center, BBYO - A zsidó tinédzserek közössége, MUSZOE - Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete.

Forrás: zsidó.com

A Micve Klub programajánlója

Aranyosi Péter

Tankmániás lépuska-tulajdonos, aki volt már akasztott ember is, persze csak viccből. Elszánt Diósgyőr-szurkoló, közönségszervező, a Rádiókabaré munkatársa, poén-gyáros, a Wekerle-telep egyetlen rúdtánc-idomárja. Borostás tanárember, noha csak hallgatóként látott katedrát. Komolytalan családapa. A számítógépes stratégiai játékok és a stand-up fellépések olykor napokra is elszólítják a gyermekei mellől. Vele van az erő, de érzi, nem jelent jól halottas kosíval érkezni az APEH-be. A Cabinet Rt. buli- és tömegzenekar jobb keze.

Tanulmányait a miskolci Berzeviczy

Gergely Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskolában, majd a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán végezte. Történelemtanárként végzett. A Rádiókabaré munkatársa volt, majd az Esti Showderhez került, a műsor indulásakor a Design Center rovat felelőseként dolgozott. Közönségszervezője volt a Mónika shownak is, majd a Godot Dumaszínházban kezdte meg fellépéseit. Nős, két gyermek édesapja. Díjai: Karinthy-gyűrű, Miskolci Múza díj.

Mindenkit szeretettel várunk november 11-én 19.00 órától egy jó hangulatú,

humoros beszélgetésre Aranyosi Péter Karinthy-gyűrűs magyar humoristával a Budai Micve Klubban.

Az ország egyik legnépszerűbb embere. Még Londonban is stadionnyi magyar gyűlt össze, hogy meghallgassa. Civilben is dől belőle a szó. Mondják is róla, hogy ilyenkor is ugyanolyan, mint a színpadon, árad belőle a humor, rengeteget lehet nevetni rajta. Aki a pódiumon hallgatja majd a szóáradatát és időnként azért közbeszól, Bóta Gábor újságíró. Belépő: 1000,- Ft.

A BUDAI MICVE KLUB novemberi programja

- November 04. 18.00 órától ÉLNI, ÉS ÉLNI HAGYNI... SZÉP ERNŐ ÉLETE, VERSEI TÜKRÉBEN.**
(szombat)
Az irodalmi est szereplői: **KERTÉSZ PÉTER** és **GARAI RÓBERT** színművészek, **SÓLYOM TAMÁS** és **TÁBI TAMÁS** zenészek, a „Kéttamás” zenei formáció. Néhány vers zenei adaptációja Sólyom Tamás szerzeménye. Az est ritkaságának számít még Szép Ernő zsidóságát megvalló verse, életének pontos narratívája, mely narratívát *Hegedűs Géza* tanár úr írásaiból, Szép Ernő visszaemlékezéseiből szerkesztettük. Immár 70 éve, hogy nincs közöttünk, előadásunk egyik fontos célja, hogy költészetén keresztül tiszteljük emléke előtt. **BELÉPŐ: 500,- Ft.**
- November 11. 19.00 órától BESZÉLGETÉS ARANYOSI PÉTER** *Karinthy*-gyűrűs humoristával a *Budai Micve Klubban*. Az ország egyik legnépszerűbb embere. Még *Londonban* is stadionnyi magyar gyűlt össze, hogy meghallgassa. Civilben is dől belőle a szó. Mondják is róla, hogy ilyenkor is ugyanolyan, mint a színpadon, árad belőle a humor, rengeteget lehet nevetni rajta. Aki a pódiumon hallgatja majd a szóáradatát, és időnként azért közbeszól: **BÓTA GÁBOR** újságíró. **BELÉPŐ: 1000,- Ft.**
- November 25. 18.00 órától Prof. Dr. FELKAI PÉTER : „A JÁRVÁNYOK MINT MÚZSÁK”** című előadása. A *Cicerótól* származó klasszikus szállóige szerint „háborúban hallgatnak a múzsák”, azaz a vész idején nem jut idő a művészetekre és a kultúrára. Szerencsére ez a közhely nem igaz: éppen hogy a fenyegetettség és a félelem az, ami megszólalásra készteti a művészeket. Alkotásaikból - legyen az vers, zene, festmény, fotó vagy éppen grafiti - nem csak a kétségbeesés sugárzik, de a hit is: az emberek túl fogják élni a bajt. Így van ez az emberiséget leginkább sújtó csapások, a járványok idején is. A múzsák ekkor sem hallgattak: ábrázolják, leírják, kikiáltják a veszedelmet. A kép és a szó mágiájával harcolnak ellenük. Sőt, mint a legutóbb lezajlott *Covid* járvány idején is tanúi lehettünk: az erkélyükön daloló művészek tanítottak meg minket túlélni és a falakra festett alkotások mutatták meg a védekezést és a reményt. Prof. Dr. Felkai Péter előadása a haváriák ihlette művészeti alkotásokról szól és bemutatja, hogy a múzsák a járványok idején sem hallgattak: a történelemben előforduló nagyobb járványokat és fertőző betegségeket veszi szemügyre az alkotók szemszögéből. A fertőző betegségek megjelenése a művészeti alkotásokban nem művészettörténeti és nem orvostörténeti számadás: inkább ezen tudományoknak egy színes előadás keretében egyesülő szintézise. Azt sugallja: az emberiség túléli, és remélhetőleg legyőzi a járványokat. **A BELÉPÉS DÍJTALAN.**

Állandó programok

Csütörtökönként

18.00 órától FRANKEL BARÁTI KÖR. Kártya, sakk, társasjáték, csevegés.

Péntekenként

SZOMBATKÖSZÖNTŐ FOGLALKOZÁS OVISOK ÉS KISISKOLÁSOK RÉSZÉRE.

A foglalkozást *Sebdenics Barnabás* és *Hegedűs Dávid* vezeti. Időpont: nyáron 18.30, télen 18.00. Amiben részed lehet: gyertyagyújtás, barhesz evés, zsidó mesék, hórázás, héber dalok, kézműveskedés, dráma játékok, zsidó ünnepek, beszélgetés és persze új barátok. Várunk sok szeretettel a *Mezúze* klubban. Részletek: www.frankel.hu

Budai Sófár

A BZSH Budai Körzet és a Frankel Zsinagóga Alapítvány havonta megjelenő kiadványa
Elnök: Tordai Péter • Rabbi: Dr. Verő Tamás • Klubvezető: Arató Judit
Főszerkesztő: Sárosi Viktória (sarosimaci@gmail.com, 06-30-551-2002)
A szerkesztőség címe: 1023 Budapest, Frankel Leó út 49.
Iroda: Sárosi Éva • Irodai órák: hétköznap 7-13 óráig • Telefon: 326-1445
Internet: www.frankel.hu • E-mail: info@frankel.hu
Nyomdai előkészítés: Katisch • Nyomda: Gléda Kft.
Támogató: Frankel Zsinagóga Alapítvány